

NORGES HØYESTERETT

Den 17. november 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-01966-A, (sak nr. 2010/1139), straffesak, anke over dom,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Bjørn Olav Aspelund)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling for grov narkotikaforbrytelse, nærmere bestemt innførsel av 979 tabletter Subutex 8 mg.
- (2) A ble ved Halden tingretts dom av 10. februar 2010 dømt til en straff av fengsel i fire år og seks måneder for overtredelse av straffeloven § 162 annet ledd jf. første ledd og § 162 første ledd. De beslaglagte Subutex-tablettene og bilen som var brukt ved innførselen, ble inndratt.
- (3) A anket dommen. Anken gjaldt opprinnelig bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen og inndragningen. Anken over bevisbedømmelsen ble imidlertid trukket. Borgarting lagmannsrett fastholdt tingrettens lovanvendelse og satte straffen til fengsel i tre år og seks måneder, jf. dom av 29. april 2010, som har slik domsslutning:

”1. I tingrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Varetaktsfradraget utgjør 408 – firehundreogåtte – dager.

2. For øvrig forkastes anken.”

- (4) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen.
- (5) *Mitt syn på saken:*
- (6) A er funnet skyldig i å ha innført til sammen 979 tabletter Subutex 8 milligram til Norge ved to anledninger. Brorparten av tablettene – 839 stykker – ble innført over Svinesund gjemt i hjulbrønnen på domfeltes bil. De øvrige 140 tablettene ble sendt til As postboks i Oslo. Begge innførsler skjedde i mars 2009. A, som er fransk statsborger, er selv langtids rusmisbruker. Han har fremlagt resepter fra fransk lege som viser at han har fått utskrevet 840 Subutex-tabletter. Tingretten og lagmannsretten har imidlertid funnet bevist at tablettene som ble innført til Norge, hovedsakelig var ment for videresalg. Ved innførselen ved Svinesund ble det også funnet en del Subutex-tabletter i As toalettveske, men disse ble antatt å være legemidler til eget bruk, og er ikke omfattet av tiltalen.
- (7) Subutex er et reseptbelagt legemiddel i utleveringsgruppe A, som gjelder for narkotiske preparater. Ifølge sakkyndig uttalelse av 13. oktober 2010 fra professor Asbjørg S. Christophersen ved Nasjonalt folkehelseinstitutt, innhentet til bruk for Høyesteretts behandling av saken, brukes Subutex legalt kun til legemiddelassistert behandling av narkomane – vanligvis heroin-avhengige.
- (8) Det eksisterer ikke noe etablert straffnivå for overtredelser som gjelder Subutex. Ved straffutmålingen må det derfor ses hen til sammenlignbare stoffer med etablert straffnivå.
- (9) Virkestoffet i Subutex er buprenorfin, som er et opioid. Heroin tilhører også gruppen opioider og har mange tilsvarende virkninger som buprenorfin. Rettspraksis om befatning med heroin er derfor et naturlig sammenligningsgrunnlag. Dette er også lagt til grunn av Høyesterett ved utmålingen av straff for innførsel av Temgesic, som inneholder samme virkestoff som Subutex, jf. Rt. 2000 side 11. Høyesterett konkluderte her med at straffen for befatning med Temgesic ”bør være strengere enn for befatning med kokain og amfetamin, men ikke så streng som for befatning med heroin”, jf. dommen side 14.
- (10) Et spørsmål som er reist i saken, er hvilke forutsetninger som skal legges til grunn ved sammenligningen mellom Subutex og heroin. Den mengde heroin som skal anses analog med mengden Subutex som A innførte, vil variere alt etter hvilke forutsetninger som legges til grunn for omregningen.
- (11) Professor Christophersen ved Folkehelseinstituttet utarbeidet til hjelp for etterforskningen av saken en sakkyndig vurdering av 21. september 2009, hvor hun sammenlignet Subutex og heroin. Det går fram av erklæringen at de beslaglagte Subutex-tablettene inneholder 7832 mg buprenorfin. Ved omregningen til heroin tar hun utgangspunkt i *antall rusdoser* som denne stoffmengden utgjør. Antall rusdoser avhenger imidlertid av hvordan tablettene brukes. Normalt inntas Subutex ved at tablettene legges under tunga. Tablettene kan imidlertid også løses opp og injiseres. For å oppnå en rusdose tilsvarende injisering av 10 mg ren heroin kreves det ifølge Christophersen 1–3 mg buprenorfin når tablettene

brukes på vanlig måte. Dersom tablettene injiseres, kreves bare 0.5–1 mg buprenorfin for å oppnå tilsvarende rusdose. Ved sammenligningen mellom buprenorfin og heroin – basert på antall brukerdoser som buprenorfinet ville gitt opphav til – blir det dermed av stor betydning hva slags type bruk man skal ta utgangspunkt i.

- (12) Forsvarer har anført at man må legge til grunn det alternativ som er gunstigst for tiltalte ved sammenligningen, og at det gjelder samme beviskrav her som for skyldspørsmålet. Dette er jeg ikke enig i. Det dreier seg ikke om å fastlegge mengden illegalt stoff, men om å foreta en omregning som skal danne utgangspunkt for en skjønnsmessig sammenligning med andre stoff ved straffutmålingen. Det må da foretas en ”realistisk og nøktern sammenligning”, jf. Rt. 2002 side 599.
- (13) I Folkehelseinstituttets tilleggsuttalelse av 13. oktober 2010 går det fram at Subutex injiseres av en del rusmisbrukere som er under legemiddelassistert rehabilitering og som ønsker å oppnå maksimal ruseffekt av stoffet:
- ”Det er velkjent at en stor andel opioid avhengige som får Subutex som substitusjonsbehandling, løser opp tablettene for injeksjon. De vil derved få en raskere effekt – samt oppnår rus ved en lavere dose sammenlignet med om tilsvarende dose ble inntatt peroralt. (...) Ut fra generell litteratursøk på injeksjon av buprenorfin (Subutex), har ca. 40% av brukere forsøkt injeksjon av buprenorfin ved å løse opp tabletter for injeksjon.”**
- (14) Hvordan stoffet brukes når det selges illegalt – som i dette tilfellet – foreligger det ikke opplysninger om. Det er nærliggende å tro at tablettene da oftere oppløses og injiseres, siden brukerne ikke får utlevert stoffet som legemiddel, men må kjøpe det og trolig vil være opptatt av å drøye stoffet mest mulig. Uansett vil stoffet ha et stort spredningspotensial, i og med at det enkelt kan injiseres og danne grunnlag for langt flere brukerdoser enn om det brukes i tablettform. Ut fra de opplysninger som foreligger for Høyesterett – og ut fra en nøktern tilnærming – finner jeg det imidlertid riktig å legge til grunn at størstedelen av stoffet ville blitt brukt i tablettform.
- (15) Folkehelseinstituttet har i den sakkyndige vurderingen tatt utgangspunkt i det antall rusdoser som de beslaglagte Subutex-tablettene ville gitt en *ikke-tilvendt person*. Dette må være riktig utgangspunkt. Jeg er enig med aktor i at det ikke kan ses hen til antall rusdoser stoffet ville gitt opphav til for en tilvendt rusmisbruker. Det avgjørende er at det tas samme utgangspunkt både for heroin og Subutex. Hva som vil gi en rusdose til en langtids narkoman vil variere alt etter tilvenningsgrad og er ikke noen egnet størrelse å operere med.
- (16) Folkehelseinstituttet har sammenlignet antall rusdoser som Subutex-tablettene ville gitt, med det antall rusdoser som heroin med styrkegrad 30 % ville gi. Også *styrkegraden av heroin* som det sammenlignes med, har betydning for utfallet av omregningen. Forsvarer har anført at det bør tas utgangspunkt i heroin med styrkegrad 40 %. Professor Christophersen har i den sakkyndige erklæringen av 21. september 2009 lagt til grunn at renheten av heroin ”kan variere fra ca. 20% til over 40 %, med et gjennomsnitt på ca. 30 %”. Christophersen møtte som sakkyndig for Høyesterett, og forklarte at 30 % har vært vanlig styrkegrad de seinere år. Jeg finner det riktig å ta dette som utgangspunkt for det formål omregningen her skal tjene til, men peker på at det dessuten er enkelt å regne om til ren heroin for å unngå dette usikkerhetsmomentet ved sammenligningen.

- (17) Basert på ovennevnte forutsetninger, og under den tilleggsforutsetning at det er et svinn på 20 % når buprenorfin injiseres, har den sakkyndige konkludert med at de beslaglagte tablettene er sammenlignbare med 78 gram heroin med 30 % renhet dersom stoffet tas i tablettform, og med 188 gram heroin med 30 % renhet om stoffet injiseres. Ut fra det jeg tidligere har sagt om bruken av Subutex, finner jeg at det bør tas utgangspunkt i at de 979 tablettene Subutex tilsvarer om lag 120 gram heroin med 30 % renhet.
- (18) Som nevnt tidligere, kan befatning med buprenorfin ikke straffes like strengt som befatning med heroin. Buprenorfin har langt på vei samme virkning som andre opiater, men risikoen for skadevirkninger er mindre enn ved bruk av heroin, og risikoen for overdosedødsfall er betydelig mindre. Jeg viser til det som er sagt om dette i Rt. 2000 side 11, på side 14:
- ”Ifølge de sakkyndige har buprenorfin en virkningsmekanisme som er meget lik den man finner for andre opiater og opioider, hvilket berettiger en sammenlikning med morfin og heroin. Risikoen for utvikling og opprettholdelse av avhengighet, økt toleranse og abstinenssyndromer, og størrelsesorden og alvor av disse fenomener, vil imidlertid være mindre uttalt ved gjentatt bruk sammenliknet med morfin og heroin. Ved et enkelt inntak av buprenorfin vil risikoen for overdosedød være betydelig mindre enn ved inntak av en rusdose heroin.”**
- (19) Når det gjelder straffenivået for befatning med heroin, viser jeg til Rt. 2003 side 904. Her ble straffen satt til fengsel i to år og åtte måneder for en rekke lovovertridelser, men der befatning med 65 gram heroin veide klart tyngst. Rt. 2009 side 294 gjaldt kjøp av 90 gram heroin som var ment for videresalg. Tiltalte ble dømt til samfunnsstraff, men det går fram av dommen at riktig straffenivå som et utgangspunkt ville vært fengsel i rundt tre år, jf. avsnitt 12.
- (20) Jeg viser videre til Rt. 2000 side 11, hvor tiltalte ble dømt til syv års fengsel for innførsel av 50 000 tabletter Temgesic 0,2 mg. Her ble det tatt utgangspunkt i at stoffet ville blitt oppløst og injisert. Temgesic inneholder bare 0,2 eller 0,4 mg buprenorfin per tablett. I følge professor Christophersens sakkyndigrapport trenger en ikke-tilvendt person om lag 7–8 tabletter 0,4 mg for å oppnå en rusdose tilsvarende 10 mg heroin ved bruk i tablettform. En tilvendt bruker må ta betydelig flere tabletter for å oppnå tilsvarende rus. Det er derfor grunn til å tro at Temgesic i større grad enn Subutex inntas ved hjelp av sprøyte ved illegal bruk.
- (21) Ved straffutmålingen i denne saken må det videre ses hen til at det dreier seg om innførsel til Norge, som bedømmes strengere enn kjøp eller oppbevaring av stoffet. Det var A selv som organiserte og gjennomførte innførselen. Han må derfor bedømmes som hovedmann og ikke bare som kurer. Tablettene var i hovedsak ment for videresalg, og formålet med innførselen var egen profit.
- (22) A erkjente befatning med tablettene etter at de var funnet, men erkjente ikke straffeskyld og anførte at tablettene var ment til eget bruk. Erkjennelsen kan derfor bare tillegges begrenset vekt ved straffutmålingen.
- (23) A er HIV-positiv og har sittet lenge i varetekt. Jeg kan imidlertid ikke se at dette kan få betydning i formildende retning. Heller ikke tidsforløpet gir grunnlag for nedsettelse av straffen. Som lagmannsretten legger jeg til grunn at det ikke har vært noen dødtid i

etterforskningen, og at behandlingen for domstolene har skjedd innen de frister som følger av straffeprosessloven § 275, jf. § 327.

- (24) Jeg finner etter dette at en straff av fengsel i tre år og tre måneder er passende. Til fradrag i straffen går 610 dager i varetekt.
- (25) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Varetektsfradraget utgjør – 610 – sekshundreogti – dager.

- (26) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (27) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (28) Dommer **Øie:** Likeså.
- (29) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (30) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Varetektsfradraget utgjør – 610 – sekshundreogti – dager.

Riktig utskrift bekreftes: